

Spis treści

13 _____ Podziękowania

Rozdział 1

Rekonstrukcja kategorii bliskości w polskim systemie prawnym. Zagadnienia wstępne

- 15 _____ 1.1. Wprowadzenie
16 _____ 1.2. Bliskość w języku
19 _____ 1.3. Cele badawcze pracy
20 _____ 1.4. Metodyka i zakres badań. Zewnętrzna integracja nauk prawnych
20 _____ 1.4.1. *Metodyka i zakres badań*
21 _____ 1.4.2. *Zewnętrzna integracja nauk prawnych*
25 _____ 1.5. Struktura książki

Rozdział 2

Bliskość w psychologii

- 27 _____ 2.1. Wprowadzenie
30 _____ 2.2. Psychologiczne ujęcie bliskich relacji. Elementy składające się
na bliską relację
35 _____ 2.3. Behawioralny wymiar bliskich relacji
37 _____ 2.4. Subiektywny wymiar bliskich relacji
40 _____ 2.5. Dlaczego jednostki tworzą bliskie relacje i w nich pozostają
41 _____ 2.5.1. *Potrzeba przynależności i przywiązania w pierwszym okresie życia*
48 _____ 2.5.2. *Realizacja potrzeby przynależności i przywiązania w dorosłości*
52 _____ 2.6. Bliskie relacje drogą do dobrostanu emocjonalnego jednostki
55 _____ 2.7. Negatywne aspekty bliskości
56 _____ 2.8. Współczesne przemiany bliskich relacji

- 63 ____ 2.9. Potrzeby w bliskich relacjach. Kategoria potrzeb jako kryterium porównania bliskości prawnej i psychologicznej
- 63 ____ 2.9.1. *Potrzeby na gruncie psychologii*
- 71 ____ 2.9.2. *Kategoria potrzeb z perspektywy prawnej – pierwsze przybliżenie*

Rozdział 3

Bliskość w prawie

- 73 ____ 3.1. Przegląd stanowisk doktryny prawa oraz orzecznictwa sądowego. Terminologia używana do opisywania bliskości w prawie
- 82 ____ 3.2. Propozycja siatki pojęciowej. Wiąż – relacja – bliska relacja
- 83 ____ 3.2.1. *Wiąż prawna i wiąż faktyczne*
- 84 ____ 3.2.2. *Rodzaje wiązi prawnych*
- 86 ____ 3.2.3. *Rodzaje bliskich relacji. Relacja prawna a relacja faktyczna*
- 87 ____ 3.2.4. *Formalne i materialne rozumienie bliskości prawnej*

Rozdział 4

Małżeństwo, rodzicielstwo i rodzina oraz ich znaczenie jako modelowych przykładów bliskości prawnej

- 89 ____ 4.1. Uwagi ogólne. Małżeństwo i rodzicielstwo jako szczególne źródło wiedzy na temat bliskości prawnej
- 91 ____ 4.2. Artykuł 18 Konstytucji RP – historia legislacyjna. Prymat potrzeb społecznych
- 91 ____ 4.2.1. *Rodzina*
- 94 ____ 4.2.2. *Małżeństwo*
- 97 ____ 4.2.3. *Rodzicielstwo*
- 100 ____ 4.2.4. *Podsumowanie*
- 102 ____ 4.3. Cele małżeństwa jako bliskiej relacji prawnej
- 102 ____ 4.3.1. *Heteroseksualność małżeństwa (potrzeba społeczna)*
- 108 ____ 4.3.2. *Stabilizacja statusu prawnego jednostek (potrzeba społeczna i indywidualna)*
- 109 ____ 4.3.3. *Tworzenie środowiska do prokreacji i wychowania dzieci (potrzeba społeczna)*
- 119 ____ 4.3.4. *Wzmacnianie szczególnej wiąż emocjonalnej między małżonkami (potrzeba indywidualna)*

126	_____	4.3.5. Zobowiązanie małżonków do wzajemnej troski (potrzeba indywidualna)
130	_____	4.3.6. Podsumowanie
132	___	4.4. Cele rodzicielstwa jako bliskiej relacji prawnej
136	_____	4.4.1. Zobowiązanie rodziców do troski o dziecko oraz dorosłych dzieci do troski o rodziców (potrzeba indywidualna)
141	_____	4.4.2. Podkreślenie wyższości małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny nad innymi relacjami
147	_____	4.4.3. Podsumowanie
149	___	4.5. Rodzina i jej znaczenie dla bliskości prawnej. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna zaspokajająca potrzeby swoich członków
153	_____	4.5.1. Rodzina w prawie jako rodzina nuklearna
154	_____	4.5.2. Rodzina w prawie jako grupa osób połączonych trwałymi więziami faktycznymi
156	_____	4.5.3. Troska jako istotna cecha relacji rodzinnych
161	_____	4.5.4. Podsumowanie

Rozdział 5

Potrzeby w relacjach modelowych w ujęciu prawnym i psychologicznym

163	___	5.1. Wprowadzenie
169	___	5.2. Prokreacja i wychowanie potomstwa
169	_____	5.2.1. Prokreacja i wychowanie potomstwa. Perspektywa prawna
169	_____	5.2.2. Prokreacja i wychowanie potomstwa. Perspektywa psychologiczna
170	___	5.3. Trwałość relacji – małżeństwo
170	_____	5.3.1. Trwałość relacji – małżeństwo. Perspektywa prawna
172	_____	5.3.2. Trwałość relacji – małżeństwo. Perspektywa psychologiczna
174	___	5.4. Trwałość relacji – rodzicielstwo
174	_____	5.4.1. Trwałość relacji – rodzicielstwo. Perspektywa prawna
176	_____	5.4.2. Trwałość relacji – rodzicielstwo. Perspektywa psychologiczna
177	___	5.5. Troska w małżeństwie
177	_____	5.5.1. Troska w małżeństwie. Perspektywa prawna
178	_____	5.5.2. Troska w małżeństwie. Perspektywa psychologiczna
180	___	5.6. Troska w rodzicielstwie
180	_____	5.6.1. Troska w rodzicielstwie. Perspektywa prawna

182 _____ 5.6.2. *Troska w rodzicielstwie. Perspektywa psychologiczna*

185 _____ 5.7. *Podsumowanie*

Rozdział 6

Formalne rozumienie bliskości prawnej (bliskość formalna)

189 _____ 6.1. *Wprowadzenie*

191 _____ 6.2. *Sposoby wyrażania formalnego rozumienia bliskości*

191 _____ 6.2.1. *Definicje zakresowe bliskości*

200 _____ 6.2.2. *Definicje indukcyjne bliskości – wyliczenia osób nieobjętych wspólnym definiendum „osoba bliska”*

207 _____ 6.2.3. *Podsumowanie*

209 _____ 6.3. *Cele regulacji prawnych, w których przyjmuje się formalne rozumienie bliskości*

210 _____ 6.3.1. *Cele związane z zaspokajaniem potrzeb emocjonalnych*

217 _____ 6.3.2. *Cele związane z zaspokajaniem potrzeb informacyjnych*

220 _____ 6.3.3. *Cele związane z zaspokajaniem potrzeb majątkowych*

223 _____ 6.3.4. *Cele związane z funkcjonowaniem organów państwa i ochroną osób trzecich*

227 _____ 6.3.5. *Podsumowanie*

229 _____ 6.4. *Formalne rozumienie bliskości prawnej w praktyce stosowania prawa*

235 _____ 6.4.1. *Podsumowanie*

Rozdział 7

Określenie „osoba pozostająca we wspólnym pożyciu” – pomiędzy formalnym a materialnym rozumieniem bliskości

239 _____ 7.1. *Wprowadzenie*

241 _____ 7.2. *Sposoby używania określenia „wspólne pożycie” przez prawodawcę*

241 _____ 7.2.1. *„Wspólne pożycie” jako zbiorcze ujęcie więzi faktycznych między małżonkami*

246 _____ 7.2.2. *„Osoba pozostająca we wspólnym pożyciu” jako sposób odniesienia się do relacji faktycznej między osobami innymi niż małżonkowie*

254 _____ 7.2.3. *Podsumowanie*

256	___	73.	Rozumienie określenia „osoba pozostająca we wspólnym pożyciu” w praktyce stosowania prawa
258	_____	73.1.	Określenie „osoba pozostająca we wspólnym pożyciu” jako odnoszące się do relacji faktycznej między konkubentami
261	_____	73.2.	Określenie „osoba pozostająca we wspólnym pożyciu” jako odnoszące się do innych relacji prawnych lub faktycznych
268	_____	73.3.	Określenie „osoba pozostająca we wspólnym pożyciu” jako odnoszące się do relacji faktycznej między osobami tej samej płci
273	_____	73.4.	Podsumowanie

Rozdział 8

Bliskość formalna a bliskość psychologiczna

279	___	8.1.	Wprowadzenie
280	___	8.2.	Pokrewieństwo
280	_____	8.2.1.	Pokrewieństwo. Perspektywa prawna
285	_____	8.2.2.	Pokrewieństwo. Perspektywa psychologiczna
290	_____	8.2.3.	Podsumowanie
292	___	8.3.	Małżeństwo
292	_____	8.3.1.	Małżeństwo. Perspektywa prawna
292	_____	8.3.2.	Małżeństwo. Perspektywa psychologiczna
294	_____	8.3.3.	Podsumowanie
295	___	8.4.	Powinowactwo
295	_____	8.4.1.	Powinowactwo. Perspektywa prawna
298	_____	8.4.2.	Powinowactwo. Perspektywa psychologiczna
300	_____	8.4.3.	Podsumowanie
302	___	8.5.	Relacja pomiędzy „osobami pozostającymi we wspólnym pożyciu”
302	_____	8.5.1.	Relacja pomiędzy „osobami pozostającymi we wspólnym pożyciu”. Perspektywa prawna
304	_____	8.5.2.	Relacja pomiędzy „osobami pozostającymi we wspólnym pożyciu”. Perspektywa psychologiczna i socjologiczna
308	_____	8.5.3.	Podsumowanie
310	___	8.6.	Bliskość formalna a bliskość psychologiczna – podsumowanie

Rozdział 9

**Materialne rozumienie bliskości prawnej
(bliskość materialna)**

- 315 ____ 9.1. Wprowadzenie
- 317 ____ 9.2. Sposoby wyrażania materialnego rozumienia bliskości
- 317 ____ 9.2.1. *Określenia nieostre*
- 324 ____ 9.2.2. *Określenia nieostre ze wskazaniem przykładowych elementów zakresu*
- 328 ____ 9.2.3. *Podsumowanie*
- 329 ____ 9.3. Cele regulacji prawnych, w których przyjmuje się materialne rozumienie bliskości
- 330 ____ 9.3.1. *Cele związane z zaspokajaniem potrzeb emocjonalnych*
- 335 ____ 9.3.2. *Cele związane z zapewnieniem opieki bliskim, którzy potrzebują wsparcia*
- 338 ____ 9.3.3. *Cele związane z zaspokajaniem potrzeb majątkowych*
- 342 ____ 9.3.4. *Cele związane z funkcjonowaniem organów państwa i ochroną osób trzecich*
- 345 ____ 9.3.5. *Podsumowanie*
- 347 ____ 9.4. Materialne rozumienie bliskości prawnej w praktyce stosowania prawa
- 359 ____ 9.4.1. *Podsumowanie*

Rozdział 10

Bliskość materialna a bliskość psychologiczna

- 363 ____ 10.1. Wprowadzenie
- 364 ____ 10.2. Więzy emocjonalna
- 364 ____ 10.2.1. *Więzy emocjonalna z perspektywy prawnej*
- 371 ____ 10.2.2. *Więzy emocjonalna z perspektywy psychologicznej*
- 374 ____ 10.2.3. *Podsumowanie*
- 377 ____ 10.3. Zachowania świadczące o bliskości
- 377 ____ 10.3.1. *Zachowania świadczące o więziach faktycznych w bliskiej relacji z perspektywy prawnej*
- 380 ____ 10.3.2. *Zachowania świadczące o więziach faktycznych w bliskiej relacji z perspektywy psychologicznej*
- 383 ____ 10.3.3. *Podsumowanie*
- 383 ____ 10.4. Więzy krwi i więzy prawna

- 383 _____ 10.4.1. *Więzy krwi i więź prawna z perspektywy prawnej*
389 _____ 10.4.2. *Więzy krwi i więź prawna z perspektywy psychologicznej*
390 _____ 10.4.3. *Podsumowanie*
391 _____ 10.5. *Bliskość materialna a bliskość psychologiczna – podsumowanie*

Rozdział 11

Wnioski końcowe

- 395 _____ 11.1. *Rekonstrukcja i opis bliskości w polskim porządku prawnym
(bliskości prawnej)*
402 _____ 11.2. *Rekonstrukcja i opis bliskości w psychologii
(bliskości psychologicznej)*
406 _____ 11.3. *Porównanie bliskości prawnej oraz bliskości psychologicznej*
408 _____ 11.4. *Podobieństwa pomiędzy bliskością prawną a bliskością psychologiczną*
413 _____ 11.5. *Różnice pomiędzy bliskością prawną a bliskością psychologiczną*
416 _____ 11.6. *Przyczyny różnic między bliskością prawną a bliskością
psychologiczną*
- 421 _____ **Bibliografia**
463 _____ **Indeks osobowy**
467 _____ **Summary**